

РОЗДІЛ IV. ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА ПРИРОДИ

УДК 591.9:502.4(477.64-2)

РАРИТЕТНА КОМПОНЕНТА ФАУНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАПОВІДНИКА «ХОРТИЦЯ»

Козодавов С.В., Муленко М.А.

*Національний заповідник «Хортиця»
69017, Україна, Запоріжжя, вул. Старого Редуту, 9*

kozodavov@ukr.net,
mulenko_m@mail.ru

Представлено інформацію про сучасний склад раритетної фауни Національного заповідника «Хортиця», згідно з Червоною книгою України та ратифікованими Україною міжнародними природоохоронними документами. За останніми даними фауністичних досліджень, на території Національного заповідника «Хортиця» зареєстровано 1186 видів комах, 6 видів земноводних, 9 видів плазунів, 39 видів риб, 207 видів птахів та 34 види ссавців. Раритетна компонента фауни представлена 436 видами, занесеними до національних та міжнародних охоронних списків різного рангу. 77 видів тварин занесено до Червоної книги України, 59 видів – до баз даних МСОП (IUCN), 395 видів – до Європейського Червоного списку, 251 вид перебуває під охороною Бернської конвенції, 105 видів – Боннської конвенції, 26 видів – Вашингтонської конвенції.

Ключові слова: фауна, раритетна компонента, комахи, риби, амфібії, плазуни, птахи, ссавці, Національний заповідник «Хортиця», IUCN, Європейський Червоний список, Бернська конвенція, Червона книга України.

Козодавов С.В., Муленко М.А. РАРИТЕТНАЯ КОМПОНЕНТА ФАУНЫ НАЦИОНАЛЬНОГО ЗАПОВЕДНИКА «ХОРТИЦА» / Национальный заповедник «Хортица»; 69017, Украина, Запорожье, ул. Старого Редута, 9

Предоставлена информация о современном составе раритетной фауны Национального заповедника «Хортица» согласно Красной книге Украины и ратифицированным Украиной международным природоохранным документом. По последним данным фаунистических исследований, на территории Национального заповедника «Хортица» зарегистрировано 1186 видов насекомых, 6 видов земноводных, 9 видов пресмыкающихся, 39 видов рыб, 207 видов птиц и 34 вида млекопитающих. Раритетная компонента фауны представлена 436 видами, занесенными в национальные и международные охранные списки разного ранга: 77 видов животных занесены в Красную книгу Украины, 59 – в базу данных МСОП (IUCN), 395 видов в Европейский красный список, 251 вид находится под охраной Бернской конвенции, 105 видов – Боннской конвенции, 26 видов – Вашингтонской конвенции.

Ключевые слова: фауна, раритетная компонента, насекомые, рыбы, земноводные, пресмыкающиеся, птицы, млекопитающие, Национальный заповедник «Хортица», IUCN, Европейский Красный список, Бернская конвенция, Красная книга Украины.

Kozodavov S.V., Mulenko M.A. THE RARE WILD FAUNA COMPONENT OF KHORTYTSIA NATIONAL RESERVE / Khortytsia national preserve; 69017, Ukraine, Zaporizhzhya, Starogo Redoubtu str., 9

Khortytsia National Reserve along with the adjacent water area of the Dnipro river and small islands in the tailrace at the Dnipro Hydropower Plant is situated in the center of Zaporizhzhya city. This area is characterized by a high level of biological and landscape diversity. According to the recent data, in the territory of Khortytsia National Reserve there are 1200 species of higher vascular plants, more than 1100 species of invertebrates and 292 species of vertebrates. The Fauna diversity of the Reserve is connected with both a huge variety of the landscapes and the location of Khortytsia island within the Dnipro transnational migration corridor. Due to the abovementioned factors, the Fauna of the Reserve has a great number of rare species, for example, those registered in the Red data Book of Ukraine and international nature conservation documents ratified by Ukraine such as IUCN Red List of Threatened Species; the European Red List; Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats; the Convention on Wetlands of International Importance, especially as Waterfowl Habitat; the Convention on

Biological Diversity. An analysis of representation of contemporary list of the rare fauna of Khortytsia National Reserve has been done. According to the recent data, in the territory of Khortytsia National Reserve there are 1186 species of insects, 6 species of amphibians, 9 species of reptiles, 39 species of fish, 207 species of birds and 34 species of mammals. The rare wild fauna is represented by 436 species included in national and international conservation list of different ranges. Among them there are 77 species of animals registered in the Red data Book of Ukraine, 59 species included in the global IUCN Red List of Threatened Species, 395 species listed in the European Red List 2011; 251, 105 and 26 species mentioned in the Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, the Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals, and the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, respectively.

Key words: fauna, rare wild fauna component, insects, fish, amphibian, reptiles, birds, mammals, Khortytsia National Reserve, IUCN, European Red List, Bern convention, Red data Book of Ukraine.

ВСТУП

Національний заповідник «Хортиця» (далі – НЗ «Хортиця») розташований у центрі Запоріжжя на о. Хортиця з прилеглою до нього акваторією р. Дніпро та архіпелагом малих островів у нижньому б'єфі Дніпровської ГЕС. Найбільш цінні природні території НЗ «Хортиця», площею 1383 га, входять до складу загальногеологічного заказника загальнодержавного значення «Дніпровські пороги». Ця територія характеризується високим рівнем біологічного та ландшафтного різноманіття. За останніми даними флора НЗ «Хортиця» налічує понад 1200 видів вищих судинних рослин, фауна – понад 1100 видів безхребетних та 292 види хребетних тварин. Різноманіття фауни НЗ «Хортиця» пов'язане як з високим рівнем ландшафтного різноманіття так і з розташуванням о. Хортиця в межах транснаціонального Дніпровського міграційного коридору. Завдяки зазначеним чинникам фауна НЗ «Хортиця» налічує велику кількість раритетних видів, що охороняються національним законодавством України та міжнародними природоохоронними документами, ратифікованими Україною [1].

Ратифікація цих документів покладає на Україну міжнародні зобов'язання по охороні видів флори та фауни, цінних для Європи, і середовищ їх існування. Наступним кроком на шляху України до євроінтеграції в сфері охорони природи є створення національної Смарагдової мережі як елемента Загальноєвропейської екологічної мережі (Emerald Network), метою якої є збереження природної флори, фауни та оселищ. Процес створення в Україні Смарагдової мережі розпочався ще у 2009 році. Наразі понад 270 цінних природних територій в Україні вже набули статусу об'єктів Смарагдової мережі та триває процес створення нових об'єктів.

Мета дослідження: вивчення сучасного раритетного статусу фауни НЗ «Хортиця».

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ

За час існування НЗ «Хортиця» проведено наукову роботу щодо вивчення та збереження флори, фауни, природного середовища о. Хортиця за участю наукових співробітників НЗ «Хортиця» і залучених фахівців з профільних наукових установ. Результатом багаторічних досліджень стала інвентаризація земноводних, плазунів, птахів та ссавців на території НЗ «Хортиця». Також уперше складено фауністичний список риб та суттєво розширено фауністичний список комах НЗ «Хортиця». Матеріали інвентаризації стали основою колективної монографії «Природа острова Хортиця. Вип. II». Фауністичні списки, складені на основі інвентаризації фауни, є об'єктом дослідження на раритетну компоненту.

Тепер в Україні діє ряд нормативних документів щодо охорони раритетних видів тварин. Національним законодавством затверджено Червону книгу України. Крім цього, в Україні прийнято закони, що ратифікують ряд міжнародних конвенцій у сфері збереження біологічного різноманіття, зокрема Бернську, Боннську, Вашингтонську конвенції. Юридичним забезпеченням прийнятих Україною зобов'язань з охорони видів та їх місцезнаходжень, визначених міжнародними договорами, є стаття 9 Конституції України,

згідно з якою ратифіковані Україною міжнародні нормативні акти є частиною національного законодавства, та стаття 21 Закону про Червону книгу: «Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, то застосовуються правила міжнародного договору» [2,3]. Далі наводиться опис конвенцій, за якими проводився аналіз фауни НЗ «Хортиця» на її раритетність.

Найбільш вагомим документом, що регламентує раритетність таксонів світової фауни, є Червоний список Міжнародного союзу охорони природи (далі – МСОП). Згідно з останньою редакцією 3.1 (2001 рік) цього документа таксони поділяються на такі категорії за ступенем раритетності та загроз: EX – таксони, що зникли; EW – таксони, зниклі в дикій природі; CR – перебувають у критичному стані; EN – перебувають у небезпечному стані; VU – вразливі таксони; NT – близькі до стану загрози зникнення; LC – відносно благополучні; DD – дані про таксон недостатні; NE – оцінка відсутня). Для деяких таксонів також використовуються категорії з попередньої редакції 2.3 (1994 рік): LR – група низького ризику [4].

Європейський Червоний список (далі – ЄЧс) використовує категорії Червоного списку МСОП 3.1, оскільки фактично є його регіональною складовою для Європи [5].

Бернська конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (далі – БЕ) має у своїй структурі два додатки зі списками видів, що охороняються: Додаток II. Види фауни, що підлягають особливій охороні; Додаток III. Види фауни, що підлягають охороні [6].

Боннська конвенція про охорону мігруючих видів тварин (далі – БО) містить два додатки: Додаток I включає види, що перебувають під загрозою зникнення; Додаток II включає види, стан яких є несприятливим, збереження та регулювання використання яких потребує міжнародних угод, а також ті види, стан яких міг би істотно покращитися в результаті міжнародного співробітництва, яке може здійснюватися на основі міжнародних угод [7].

Вашингтонська конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни та флори, що перебувають під загрозою зникнення (далі – ВА) містить два додатки: Додаток I включає види, що знаходяться під загрозою зникнення, торгівля якими спричинює чи може спричинити на їхнє існування негативний вплив; Додаток II включає всі види, які зараз не обов'язково перебувають під загрозою зникнення, але можуть опинитися під такою загрозою, якщо торгівля зразками таких видів не буде строго регулюватися для уникнення такого використання, що несумісне з їхнім виживанням [8].

Червона книга України (далі – ЧКУ) містить такі категорії раритетності таксонів: «ЗН» – зниклий; «ЗП» – зниклий у природі; «ЗК» – зникаючий; «ВР» – вразливий; «Р» – рідкісний; «НО» – неоцінений; «НВ» – недостатньо відомий [9].

Вищезазначені скорочення категорій раритетності використані нами в систематичних списках. Систематичні назви таксонів наведено за класифікатором *Fauna Europea* [10].

РАРИТЕТНА КОМПОНЕНТА ФАУНИ НЗ «ХОРТИЦЯ»

У результаті дослідження було систематизовано таксономічний склад фауни НЗ «Хортиця» за належністю до категорій раритетності Червоного списку МСОП, Європейського Червоного списку, Бернської, Боннської, Вашингтонської конвенцій, Червоної книги України.

За останніми даними фауністичних досліджень, на території о. Хортиця достовірно відомо про 1186 видів комах, що належать до 192 родин та 25 рядів. Серед них 232 види охороняються на державному рівні згідно з національним та міжнародними червоними списками, а також угод ратифікованих Україною (табл. 1). Із них 38 видів занесені до

Червоного Списку МСОП; 147 видів занесені до ЄЧс, 12 видів занесені до Додатка 2, та 1 вид до Додатка 3 Бернської конвенції. До ЧКУ занесені 35 видів.

Таблиця 1 – Систематичний список раритетної ентомофауни НЗ «Хортиця»

Латинська назва	Охоронний статус			
	МСОП	ЄЧс	БЕ	ЧКУ
1	2	3	4	5
<i>Calopteryx virgo</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	BP
<i>C. splendens</i> (Harris, 1780)	LC	LC	–	–
<i>Lestes sponsa</i> (Hansemann, 1823)	LC	LC	–	–
<i>L. viridis</i> (Van der Linden, 1825)	LC	LC	–	–
<i>Coenargione pulchellum</i> (Van der Linden, 1823)	LC	LC	–	–
<i>Enallagma cyathigerum</i> (Charpentier, 1840)	LC	LC	–	–
<i>Ischnura elegans</i> (Van der Linden, 1820)	LC	LC	–	–
<i>Platycnemis pennipes</i> (Pallas, 1771)	LC	LC	–	–
<i>Aeshna grandis</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	–
<i>Ae juncea</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	–
<i>Ae mixta</i> (Latreille, 1805)	LC	LC	–	–
<i>Ae. viridis</i> (Eversmann, 1836)	LC	LC	2	–
<i>Ae. isosceles</i> (Müller, 1767)	LC	LC	–	–
<i>Anax imperator</i> (Leach, 1815)	LC	LC	–	BP
<i>Somatochlora metallica</i> (Van der Linden, 1825)	LC	LC	–	–
<i>S. graeseri</i> (Selys, 1887)	–	DD	–	–
<i>Epiteca bimaculata</i> (Charpentier, 1825)	–	LC	–	–
<i>Sympetrum pedemontanum</i> (Müller, 1766)	LC	LC	–	BP
<i>S. sanguineum</i> (Müller, 1764)	LC	LC	–	–
<i>S. vulgatum</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	–
<i>S. flaveolum</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	–
<i>Crocothemis erythraea</i> (Brullé, 1832)	LC	LC	–	–
<i>Libellula depressa</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	–
<i>L. fulva</i> (Müller, 1764)	LC	LC	–	–
<i>L. quadrimaculata</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	–
<i>Orthetrum cancellatum</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	–
<i>O. coerulescens</i> (Fabricius, 1798)	LC	LC	–	–
<i>Gomphus flavipes</i> (Charpentier, 1825)	LC	LC	2	–
<i>Iris polystictica</i> (Fischer von Waldheim, 1846)	–	–	–	РД

1	2	3	4	5
<i>Mantis religiosa</i> (Linnaeus, 1758)	LC	–	–	–
<i>Onconotus servillei</i> (Fischer-Waldheim, 1846)	VU	–	–	–
<i>Saga pedo</i> (Pallas, 1771)	VU	–	2	РД
<i>Mantispa styriaca</i> (Poda, 1761)	–	–	–	РД
<i>Calosoma sycophanta</i> (Linnaeus, 1758)	–	–	–	ВР
<i>Carabus hungaricus</i> (Fabricius, 1877)	–	–	–	ВР
<i>Bostrichus capucinus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Lucanus cervus</i> (Linnaeus, 1758)	–	NT	3	РД
<i>Dorcus parallelipedus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Platycerus caraboides</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Sinodendron cylindricum</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Osmoderma barnabita</i> (Motschulsky, 1845)	VU	NT	2	ВР
<i>Eurythyrea aurata</i> (Pallas, 1776)	–	–	–	РД
<i>Cucujus cinnaberinus</i> (Scopoli, 1763)	VU	NT	2	ВР
<i>Cerambyx cerdo</i> (Linnaeus, 1758)	VU	NT	2	ВР
<i>Aromia moschata</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	ВР
<i>Dorcadion equestre</i> (Laxmann, 1770)	–	–	–	ВР
<i>Callidium violaceum</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Chlorophorus varius</i> (Müller, 1766)	–	LC	–	–
<i>C. figuratus</i> (Scopoli, 1763)	–	LC	–	–
<i>C. sartor</i> (Müller, 1766)	–	LC	–	–
<i>Clytus rhamni</i> (Germar, 1817)	–	LC	–	–
<i>Cyrtoclytus capra</i> (Germar, 1824)	–	LC	–	–
<i>Hylotrupes bajulus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Monochamus galloprovincialis</i> (Olivier, 1795)	–	LC	–	–
<i>Phymatodes testaceus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Plagionotus arcuatus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Prionus coriarius</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Ropalopus clavipes</i> (Fabricius, 1775)	–	LC	–	–
<i>R. macropus</i> (Germar, 1824)	–	LC	–	–
<i>Xylotrechus rusticus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Protaetia aeruginosa</i> (Drury, 1770)	–	NT	–	–
<i>Trichius fasciatus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Valgus hemipterus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
<i>Ampedus cinnaberinus</i> (Eschscholtz, 1829)	–	LC	–	–
<i>A. pomonae</i> (Stephens, 1830)	–	LC	–	–
<i>A. sanguinolentus</i> (Schrank, 1776)	–	LC	–	–
<i>Denticollis linearis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Boreus westwoodi</i> (Hagen, 1866)	–	–	–	BP
<i>Saturnia pyri</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	–	–	BP
<i>Acherontia atropos</i> (Linnaeus, 1758)	–	–	–	РД
<i>Hyles hippophaes</i> (Esper, 1793)	DD	–	2	–
<i>Hemaris tityus</i> (Linnaeus, 1758)	–	–	–	РД
<i>Marumba quercus</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	–	–	РД
<i>Proserpinus proserpina</i> (Pallas, 1772)	DD	–	2	РД
<i>Catocala sponsa</i> (Linnaeus, 1767)	–	–	–	РД
<i>C. fraxini</i> (Linnaeus, 1767)	–	–	–	BP
<i>Carcharodus alceae</i> (Esper, 1780)	–	LC	–	–
<i>Erynnis tages</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Muschampia tesselum</i> (Hübner, 1803)	–	LC	–	–
<i>Ochlodes sylvanus</i> (Esper, 1777)	–	LC	–	–
<i>Pyrgus malvae</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>P. alveus</i> (Hübner, 1803)	–	LC	–	–
<i>Iphiclides podalirius</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	BP
<i>Papilio machaon</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	BP
<i>Zerynthia polyxena</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	LC	2	BP
<i>Anthocharis cardamines</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Aporia crataegi</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Colias crocea</i> (Geoffroy in Fourcroy, 1785)	–	LC	–	–
<i>C. erate</i> (Esper, 1805)	–	LC	–	–
<i>C. hyale</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>C. alfacoriensis</i> Ribbe, 1905	–	LC	–	–
<i>Gonepteryx rhamni</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Leptidia sinapis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Pieris brassicae</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>P. napi</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>P. rapae</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Pontia daplidice</i> (Linnaeus, 1758)	LC	LC	–	–

1	2	3	4	5
<i>Apatura metis</i> Freyer, 1829	–	LC	–	–
<i>A. ilia</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	LC	–	–
<i>Argynnis pandora</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	LC	–	–
<i>A. paphia</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Araschnia levana</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Issoria lathonia</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Inachis io</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Melitaea cinxia</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>M. didima</i> (Esper, 1778)	–	LC	–	–
<i>M. phoebe</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	LC	–	–
<i>M. trivia</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	LC	–	–
<i>Clossiana euphrosyne</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Cl. dia</i> (Linné, 1767)	–	LC	–	–
<i>Neptis rivularis</i> (Scopoli, 1763)	–	LC	–	–
<i>Nymphalis polychloros</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>N. urticae</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Polygonia c-album</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Vanessa atalanta</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>V. cardui</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Coenonympha pamphilus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Arethusana arethusa</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	LC	–	–
<i>Aphantopus hyperantus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Hyponphele lupina</i> (Costa, 1836)	–	LC	–	–
<i>Lasiommata megera</i> (Linnaeus, 1767)	–	LC	–	–
<i>L. maera</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Melanargia galathea</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Pararge aegeria</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Maniola jurtina</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Favonius quercus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Thecla betulae</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Callophrys rubi</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Satyrrium spini</i> (Fabricius, 1787)	–	LC	–	–
<i>S. w-album</i> (Knoch, 1782)	–	LC	–	–
<i>S. pruni</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
<i>S. acaciae</i> (Fabricius, 1787)	–	LC	–	–
<i>Tomares nogeli</i> (Herrich-Schäffer, 1851)	–	VU	–	BP
<i>Lycaena phlaeas</i> (Linnaeus, 1761)	–	LC	–	–
<i>L. thersamon</i> (Esper, 1784)	–	LC	–	–
<i>Lycaena dispar</i> (Haworth, 1802)	LR/nt	LC	2	–
<i>Everes argiades</i> (Pallas, 1771)	–	LC	–	–
<i>alcetas</i> (Hoffmansegg, 1804)	–	LC	–	–
<i>Cupido osiris</i> (Meigen, 1829)	–	LC	–	–
<i>Celastriana argiolus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Scolitantides orion</i> (Pallas, 1771)	–	LC	–	–
<i>Pseudophilotes bavius</i> (Eversmann, 1832)	–	LC	–	BP
<i>Ps. vicrama</i> (Moore, 1865)	–	NT	–	–
<i>Glaucopsyche alexis</i> (Poda, 1761)	–	LC	–	–
<i>Phengaris arion</i> (Linnaeus, 1758)	LR/nt	EN	2	–
<i>Plebeius argus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Pl. argyrognomon</i> (Bergsträsser, 1779)	–	LC	–	–
<i>Polyommatus icarus</i> (Rottemburg, 1775)	–	LC	–	–
<i>P. bellargus</i> (Rottemburg, 1775)	–	LC	–	–
<i>P. thersites</i> (Cantener, 1835)	–	LC	–	–
<i>P. daphnis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	–	LC	–	–
<i>Megascolia maculata</i> (Drury, 1773)	–	–	–	HO
<i>Andrena hattorfiana</i> (Fabricius, 1775)	–	NT	–	–
<i>Apis mellifera</i> (Linnaeus, 1758)	–	DD	–	–
<i>Bombus hortorum</i> (Linnaeus, 1761)	–	LC	–	–
<i>B. lapidarius</i> (Linnaeus, 1761)	–	LC	–	–
<i>B. terrestris</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>B. pascuorum</i> (Scopoli, 1763)	–	LC	–	–
<i>Eucera chrysopyga</i> Pérez, 1879	–	LC	–	–
<i>Eu. longicornis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Dasypoda hirtipes</i> (Fabricius 1793)	–	LC	–	–
<i>Megachile parietina</i> (Fourcroy, 1785)	–	LC	–	–
<i>M. willughbiella</i> (Kirby 1802)	–	LC	–	–
<i>Anthidium manicatum</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Xylocopa valga</i> (Gerstäcker, 1872)	–	LC	–	РД

1	2	3	4	5
<i>X. violacea</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	РД
<i>Polochrum repandum</i> (Spinola, 1805)	–	–	–	ВР
<i>Formica rufa</i> (Linnaeus, 1761)	LR/nt	–	–	–
<i>Ctenophora festiva</i> (Meigen, 1804)	–	–	–	ВР
<i>Asilus crabroniformes</i> (Linnaeus, 1758)	–	–	–	ВР
<i>Satanas gigas</i> (Eversmann, 1855)	–	–	–	ВР
Всього видів комах кожної охоронної категорії	38	147	12	35

До сучасної іхтіофауни НЗ «Хортиця» достовірно входять 39 видів риб, що відносяться до 7 рядів, 11 родин та 32 родів [11]. Серед них 29 видів охороняються на державному рівні згідно з національним та міжнародними червоними списками, а також угодами ратифікованими Україною (табл. 2). До Червоного Списку МСОП занесені 8 видів; до ЄЧс занесені 19 видів; до Додатку 3 Бернської конвенції занесені 12 видів; до ЧКУ занесений 1 вид.

Таблиця 2 – Систематичний список раритетної іхтіофауни НЗ «Хортиця»

Латинська назва	Охоронний статус			
	МСОП	ЄЧс	БЕ	ЧКУ
<i>Leucaspis delineatus</i> (Heckel, 1843)	–	LC	3	–
<i>Rutilus rutilus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Scardinius erythrophthalmus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Alburnus alburnus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Blicca bjoerkna</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Abramis brama</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Aspius aspius</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–
<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> (Valenciennes, 1844)	NT	–	–	–
<i>Rhodeus amarus</i> (Bloch, 1782)	–	LC	3	–
<i>Pseudorasbora parva</i> (Temminck et Schlegel, 1846)	LC	–	–	–
<i>Cyprinus carpio</i> (Linnaeus, 1758)	VU	VU	–	–
<i>Carassius carassius</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	ВР
<i>Cobitis taenia</i> (Linnaeus, 1758)	LC	–	3	–
<i>Misgurnus fossilis</i> (Linnaeus, 1758)	LC	–	3	–
<i>Silurus glanis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–
<i>Pungitius platygaster</i> (Kessler, 1859)	–	LC	3	–
<i>Gasterosteus aculeatus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Syngnathus nigrolineatus</i> (Eichwald, 1831)	–	–	3	–
<i>Lepomis gibbosus</i> (Linnaeus, 1758)	LC	–	–	–

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5
<i>Sander volgensis</i> (Gmelin, 1789)	–	–	3	–
<i>Perca fluviatilis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–
<i>Mesogobius batrachocephalus</i> (Pallas, 1814)	–	LC	–	–
<i>Neogobius gymnotrachelus</i> (Kessler, 1857)	–	LC	–	–
<i>Neogobius fluviatilis</i> (Pallas, 1814)	–	LC	3	–
<i>Neogobius melanostomus</i> (Pallas, 1814)	–	LC	–	–
<i>Neogobius kessleri</i> (Gunther, 1861)	LC	–	3	–
<i>Proterorhinus marmoratus</i> (Pallas, 1814)	LC	–	3	–
<i>Proterorhinus semilunaris</i> (Heckel, 1837)	–	LC	–	–
Всього видів риб кожної охоронної категорії	8	19	12	1

Станом на 2016 рік фауна НЗ «Хортиця» включає 6 видів земноводних та 9 видів плазунів [12]. Усі види земноводних і плазунів мають раритетний статус (табл. 3). До Червоного Списку МСОП занесені 2 види; до ЄЧс занесені 15 видів; до Додатків 2,3 Бернської конвенції занесені 15 видів; до ЧКУ занесені 4 види.

Таблиця 3 – Систематичний список раритетної батрахо- та герпетофауни НЗ «Хортиця»

Латинська назва	Охоронний статус			
	МСОП	ЄЧс	БЕ	ЧКУ
<i>AMPHIBIA</i>				
<i>Lissotriton vulgaris</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–
<i>Bombina bombina</i> (Linnaeus, 1761)	–	LC	2	–
<i>Pseudepidalea viridis</i> (Laurenti, 1768)	–	LC	2	–
<i>Hyla arborea</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–
<i>Pelobates fuscus</i> (Laurenti, 1768)	–	LC	2	–
<i>Rana ridibunda</i> (Pallas, 1771)	–	LC	3	–
<i>REPTILIA</i>				
<i>Emys orbicularis</i> (Linnaeus, 1758)	LR/nt	NT	2	–
<i>Eremias arguta</i> (Pallas, 1773)	–	NT	3	–
<i>Lacerta agilis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–
<i>Lacerta viridis</i> Laurenti, 1768	–	LC	2	BP
<i>Natrix natrix</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–
<i>N. tessellata</i> (Laurenti, 1768)	–	LC	2	–
<i>Elaphe sauromates</i> (Pallas, 1811)	–	LC	2	BP
<i>Dolichophis caspius</i> (Nagy et al., 2004)	–	LC	2	BP
<i>Vipera renardi</i> (Christoph, 1861)	VU	VU	2	BP
Всього видів кожної охоронної категорії	2	15	15	4

Орнітофауна Національного заповідника «Хортиця» налічує 207 видів птахів [13, авторські дані С.В. Козодавов]. Із них 204 види мають раритетний статус (табл. 4). До Червоного Списку МСОП занесені 8 видів птахів; до ЄЧс занесені 202 види; до Додатків 2,3 Бернської конвенції занесені 197 видів; до Боннської конвенції занесені 98 видів, з яких 47 видів додатково охороняються дочірньою угодою конвенції про афро-євразійських водно-болотних птахів (АЕWA); до Вашингтонської конвенції занесені 25 видів та до ЧКУ занесені 27 видів птахів.

Таблиця 4 – Систематичний список раритетної орнітофауни НЗ «Хортиця»

Латинська назва	Охоронний статус					
	МСОП	ЄЧс	БЕ	БО	ВА	ЧКУ
1	2	3	4	5	6	7
<i>Gavia stellata</i> (Pontoppidan, 1763)	–	LC	2	2	–	–
<i>Gavia arctica</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Podiceps nigricollis</i> (C.L. Brehm, 1831)	–	LC	2	–	–	–
<i>Podiceps grisegena</i> (Boddaert, 1783)	–	LC	2	2	–	–
<i>Podiceps cristatus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Phalacrocorax carbo</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Phalacrocorax pygmaeus</i> (Pallas, 1773)	–	LC	2	2	–	ЗК
<i>Botaurus stellaris</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Ixobrychus minutus</i> (Linnaeus, 1766)	–	LC	2	2	–	–
<i>Nycticorax nycticorax</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Ardeola ralloides</i> (Scopoli, 1769)	–	LC	2	–	–	РД
<i>Ardea alba</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Egretta garzetta</i> (Linnaeus, 1766)	–	LC	2	–	–	–
<i>Ardea cinerea</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Ardea purpurea</i> (Linnaeus, 1766)	–	LC	2	2	–	–
<i>Ciconia ciconia</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Ciconia nigra</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	2	РД
<i>Branta ruficollis</i> (Pallas, 1769)	EN	NT	2	1,2*	2	ВР
<i>Anser anser</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Anser albifrons</i> (Scopoli, 1769)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Cygnus olor</i> (Gmelin, 1789)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Cygnus cygnus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2*	–	–
<i>Anas platyrhynchos</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Anas crecca</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Mareca strepera</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Mareca penelope</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5	6	7
<i>Anas acuta</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Spatula querquedula</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Spatula clypeata</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Aythya ferina</i> (Linnaeus, 1758)	–	VU	3	1,2*	–	–
<i>Aythya nyroca</i> (Güldenstädt, 1770)	NT	LC	3	1,2*	–	BP
<i>Aythya fuligula</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Aythya marila</i> (Linnaeus, 1761)	–	VU	3	1,2*	–	–
<i>Bucephala clangula</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	РД
<i>Melanitta fusca</i> (Linnaeus, 1758)	–	VU	3	1,2*	–	–
<i>Mergellus albellus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2*	–	–
<i>Mergus serrator</i> (Linnaeus, 1758)	–	NT	3	1,2*	–	BP
<i>Mergus merganser</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Pernis apivorus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2	2	–
<i>Milvus migrans</i> (Boddaert, 1783)	–	LC	2	1,2	2	BP
<i>Circus cyaneus</i> (Linnaeus, 1766)	–	NT	2	1,2	2	РД
<i>Circus macrourus</i> (S.G. Gmelin, 1771)	NT	EN	2	1,2	2	ЗК
<i>Circus pygargus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2	2	BP
<i>Circus aeruginosus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2	2	–
<i>Accipiter gentilis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2	2	–
<i>Accipiter nisus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2	2	–
<i>Buteo lagopus</i> (Pontoppidan, 1763)	–	LC	2	1,2	2	–
<i>Buteo rufinus</i> (Cretzschmar, 1827)	–	LC	2	1,2	2	РД
<i>Buteo buteo</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2	2	–
<i>Clanga clanga</i> (Pallas, 1811)	VU	EN	2	1,2	2	РД
<i>Clanga pomarina</i> (C.L. Brehm, 1831)	–	LC	2	1,2	2	РД
<i>Haliaeetus albicilla</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2	1	РД
<i>Falco cherrug</i> (Gray, 1834)	EN	EN	2	2	2	BP
<i>Falco subbuteo</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	2	–
<i>Falco columbarius</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	2	–
<i>Falco vespertinus</i> (Linnaeus, 1766)	NT	NT	2	2	2	–
<i>Falco tinnunculus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	2	–
<i>Perdix perdix</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Coturnix coturnix</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	2	–	–

1	2	3	4	5	6	7
<i>Rallus aquaticus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Porzana porzana</i> (Linnaeus, 1766)	–	LC	2	2*	–	–
<i>Porzana parva</i> (Scopoli, 1769)	–	LC	2	2*	–	–
<i>Crex crex</i> (Linnaeus, 1758)	NT	LC	2	–	–	–
<i>Gallinula chloropus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Fulica atra</i> (Linnaeus, 1758)	–	NT	3	2*	–	–
<i>Burhinus oediconemus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2*	–	HO
<i>Pluvialis squatarola</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	2*	–	–
<i>Charadrius hiaticula</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2*	–	–
<i>Charadrius dubius</i> (Scopoli, 1786)	–	LC	2	2*	–	–
<i>Vanellus vanellus</i> (Linnaeus, 1758)	–	VU	3	2*	–	–
<i>Arenaria interpres</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2*	–	–
<i>Himantopus himantopus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2*	–	BP
<i>Haematopus ostralegus</i> (Linnaeus, 1758)	–	VU	3	–	–	BP
<i>Tringa ochropus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2*	–	–
<i>Tringa glareola</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2*	–	–
<i>Tringa nebularia</i> (Gunnerus, 1767)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Tringa totanus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Tringa erythropus</i> (Pallas, 1764)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Tringa stagnatilis</i> (Bechstein, 1803)	–	LC	2	1,2*	–	3К
<i>Actitis hypoleucos</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2*	–	–
<i>Calidris ferruginea</i> (Pontoppidan, 1763)	–	VU	2	1,2*	–	–
<i>Calidris alpina</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	1,2*	–	–
<i>Gallinago gallinago</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Scolopax rusticola</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	1,2*	–	–
<i>Stercorarius longicaudus</i> (Vieillot, 1819)	–	LC	3	–	–	–
<i>Larus ichthyaetus</i> (Pallas, 1773)	–	LC	3	2*	–	3К
<i>Larus minutus</i> (Pallas, 1776)	–	NT	2	–	–	–
<i>Larus ridibundus</i> (Linnaeus, 1766)	–	LC	3	–	–	–
<i>Larus fuscus</i> Linnaeus, 1758	–	LC	–	–	–	–
<i>Larus canus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Chlidonias niger</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2*	–	–
<i>Chlidonias leucopterus</i> (Temminck, 1815)	–	LC	2	2*	–	–

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5	6	7
<i>Chlidonias hybrida</i> (Pallas, 1811)	–	LC	2	–	–	–
<i>Sterna hirundo</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2*	–	–
<i>Sternula albifrons</i> (Pallas, 1764)	–	LC	2	2*	–	РД
<i>Columba palumbus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–	–	–
<i>Columba oenas</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	ВР
<i>Columba livia</i> (Gmelin, 1789)	–	LC	3	–	–	–
<i>Streptopelia decaocto</i> (Frivaldszky, 1838)	–	LC	3	–	–	–
<i>Streptopelia turtur</i> (Linnaeus, 1758)	–	VU	3	–	–	–
<i>Cuculus canorus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Asio otus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	2	–
<i>Asio flammeus</i> (Pontoppidan, 1763)	–	LC	2	–	2	РД
<i>Otus scops</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	2	РД
<i>Athene noctua</i> (Scopoli, 1769)	–	LC	2	–	2	–
<i>Caprimulgus europaeus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Apus apus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Coracias garrulus</i> (Linnaeus, 1758)	NT	LC	2	2	–	ЗК
<i>Alcedo atthis</i> (Linnaeus, 1758)	–	VU	2	–	–	–
<i>Merops apiaster</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Upupa epops</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Jynx torquilla</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Picus canus</i> (Gmelin, 1788)	–	LC	2	–	–	–
<i>Dendrocopos major</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Dendrocopos syriacus</i> (Hemprichet Ehrenberg, 1833)	–	LC	2	–	–	–
<i>Leiopicus medius</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Dendrocopos minor</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Riparia riparia</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Hirundo rustica</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Delichon urbica</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Galerida cristata</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Calandrella cinerea</i> (Gmelin, 1789)	–	–	3	–	–	–
<i>Melanocorypha calandra</i> (Linnaeus, 1766)	–	LC	2	–	–	–
<i>Lullula arborea</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Alauda arvensis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–

1	2	3	4	5	6	7
<i>Anthus campestris</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Anthus trivialis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Anthus pratensis</i> (Linnaeus, 1758)	–	NT	2	–	–	–
<i>Anthus cervinus</i> (Pallas, 1811)	–	LC	2	–	–	–
<i>Motacilla flava</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Motacilla feldegg</i> (Michahelles, 1830)	–	–	2	–	–	–
<i>Motacilla alba</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Lanius collurio</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Lanius minor</i> (Gmelin, 1788)	–	LC	2	–	–	–
<i>Lanius excubitor</i> (Linnaeus, 1758)	–	VU	2	–	–	РД
<i>Oriolus oriolus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Sturnus vulgaris</i> Linnaeus, 1758	–	LC	–	–	–	–
<i>Garrulus glandarius</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–	–	–
<i>Pica pica</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–	–	–
<i>Nucifraga caryocatactes</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Corvus monedula</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–	–	–
<i>Corvus frugilegus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–	–	–
<i>Corvus corax</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Bombycilla garrulus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Troglodytes troglodytes</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Locustella luscinioides</i> (Savi, 1824)	–	LC	2	–	–	–
<i>Locustella fluviatilis</i> (Wolf, 1810)	–	LC	2	–	–	–
<i>Locustella naevia</i> (Boddaert, 1783)	–	LC	2	–	–	–
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Acrocephalus palustris</i> (Bechstein, 1798)	–	LC	2	–	–	–
<i>Acrocephalus scirpaceus</i> (Hermann, 1804)	–	LC	2	–	–	–
<i>Acrocephalus arundinaceus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Hippolais icterina</i> (Vieillot, 1817)	–	LC	2	–	–	–
<i>Sylvia nisoria</i> (Bechstein, 1795)	–	LC	2	–	–	–
<i>Sylvia atricapilla</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Sylvia borin</i> (Boddaert, 1783)	–	LC	2	–	–	–
<i>Sylvia communis</i> (Latham, 1787)	–	LC	2	–	–	–
<i>Sylvia curruca</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–

Продовження таблиці 4

1	2	3	4	5	6	7
<i>Phylloscopus trochilus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Phylloscopus collybita</i> (Vieillot, 1817)	–	LC	2	–	–	–
<i>Phylloscopus sibilatrix</i> (Bechstein, 1793)	–	LC	2	–	–	–
<i>Regulus regulus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Ficedula hypoleuca</i> (Pallas, 1764)	–	LC	2	2	–	–
<i>Ficedula albicollis</i> (Temminck, 1815)	–	LC	2	2	–	–
<i>Ficedula parva</i> (Bechstein, 1794)	–	LC	2	2	–	–
<i>Muscicapa striata</i> (Pallas, 1764)	–	LC	2	2	–	–
<i>Saxicola rubetra</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Saxicola torquata</i> (Linnaeus, 1766)	–	LC	2	2	–	–
<i>Oenanthe oenanthe</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Oenanthe pleschanka</i> (Lepechin, 1770)	–	LC	2	2	–	–
<i>Oenanthe isabellina</i> (Temminck, 1829)	–	LC	2	2	–	–
<i>Phoenicurus phoenicurus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Phoenicurus ochruros</i> (S. G. Gmelin, 1774)	–	LC	2	2	–	–
<i>Erithacus rubecula</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Luscinia luscinia</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Luscinia svecica</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	–
<i>Turdus pilaris</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	2	–	–
<i>Turdus merula</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	2	–	–
<i>Turdus iliacus</i> (Linnaeus, 1766)	–	NT	3	2	–	–
<i>Turdus philomelos</i> (C. L. Brehm, 1831)	–	LC	3	2	–	–
<i>Turdus viscivorus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	2	–	–
<i>Panurus biarmicus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Aegithalos caudatus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Remiz pendulinus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Parus palustris</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Parus ater</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Parus caeruleus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Parus major</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Certhia familiaris</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Passer domesticus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	–	–	–	–
<i>Passer montanus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Fringilla coelebs</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Fringilla montifringilla</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–

1	2	3	4	5	6	7
<i>Carduelis chloris</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Carduelis spinus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Carduelis carduelis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Acanthis cannabina</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Acanthis flammea</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Pyrrhula pyrrhula</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Coccothraustes coccothraustes</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Emberiza calandra</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Emberiza citrinella</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Emberiza schoeniclus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
<i>Emberiza hortulana</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	3	–	–	–
<i>Plectrophenax nivalis</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	–	–	–
Всього видів птахів кожної охоронної категорії	8	202	197	98	25	27

Примітка: * – позначені види, що додатково охороняються угодою про афро-євразійських водно-болотних птахів (AEWA)

Сучасна теріофауна НЗ «Хортиця» налічує 31 вид ссавців [14]. Із них 16 видів мають раритетний статус (табл. 5). Три види ссавців занесені до Червоного Списку МСОП; 12 – до ЄЧс; до Додатків 2, 3 Бернської конвенції занесені 15 видів; до Боннської конвенції занесені 7 видів; до Вашингтонської конвенції занесений 1 вид, та до ЧКУ занесені 10 видів ссавців.

Таблиця 5 – Систематичний список раритетної теріофауни НЗ «Хортиця»

Латинська назва	Охоронний статус					
	МСОП	ЄЧс	БЕ	БО	ВА	ЧКУ
<i>Crocidura suaveolens</i> (Pallas, 1811)	–	LC	3	–	–	–
<i>Eptesicus serotinus</i> (Schreber, 1774)	–	–	2	2	–	ВР
<i>Vespertilio murinus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	ВР
<i>Myotis daubentonii</i> (Kuhl, 1817)	–	LC	2	2	–	ВР
<i>Nyctalus noctula</i> (Schreber, 1774)	–	LC	2	2	–	ВР
<i>Nyctalus lasiopterus</i> (Schreber, 1780)	NT	DD	2	2	–	ЗК
<i>Pipistrellus pipistrellus</i> (Schreber, 1774)	–	LC	3	2	–	ВР
<i>Plecotus auritus</i> (Linnaeus, 1758)	–	LC	2	2	–	ВР
<i>Lepus europaeus</i> (Pallas, 1778)	–	LC	3	–	–	–
<i>Sciurus vulgaris</i> (Linnaeus, 1758)	–	–	3	–	–	–
<i>Spalax zemni</i> (Erxleben, 1777)	VU	VU	–	–	–	НВ
<i>Lutra lutra</i> (Linnaeus, 1758)	NT	NT	2	–	1	НО
<i>Martes foina</i> (Erxleben, 1777)	–	LC	3	–	–	–
<i>Mustela eversmanni</i> (Lesson, 1827)	–	LC	2	–	–	ЗК
<i>Cervus nippon</i> (Temminck, 1838)	–	–	3	–	–	–
<i>Capreolus capreolus</i> (Linnaeus, 1758)	–	–	3	–	–	–
Всього видів ссавців кожної охоронної категорії	3	12	15	7	1	10

Цей перелік раритетних видів не є остаточним, оскільки в перспективі будуть суттєво доповнені фауністичні списки комах, також необхідні подальші дослідження іхтіофауни в акваторії р. Дніпро навколо о. Хортиця, проведення постійного моніторингу птахів (із 2009 року проводяться середньосічневі та середньосерпневі обліки водно-болотних птахів у рамках міжнародних програм обліків), уточнення статусу перебування на о. Хортиця деяких видів рукокрилих та гризунів.

УЗАГАЛЬНЕННЯ

Раритетна компонента фауни НЗ «Хортиця» представлена 436 видами, занесеними до національних та міжнародних охоронних списків різного рангу. 59 видів тварин занесені до баз даних МСОП (IUCN), 395 видів – до Європейського Червоного списку, 251 вид знаходиться під охороною Бернської конвенції, 105 видів – Боннської конвенції, 26 видів – Вашингтонської конвенції, 77 видів занесені до Червоної книги України,

Згідно з Червоним списком МСОП на території НЗ «Хортиця» вразливими є 9 видів тварин, близькими до стану загрози – 8 видів, бракує даних про 2 види, та 40 видів відносно благополучні. Згідно з Європейським Червоним списком перебувають у небезпечному стані 4 види тварин, вразливими є 13 видів, близькими до стану загрози – 18 видів, бракує даних про 3 види, та 357 видів відносно благополучні. Згідно з Бернською конвенцією підлягають особливій охороні 166 видів тварин, підлягають охороні – 85 видів. Згідно з Боннською конвенцією на території НЗ «Хортиця» зустрічається 46 видів мігруючих птахів, що перебувають під загрозою зникнення; 52 види птахів та 7 видів ссавців, стан яких є несприятливим. Згідно з Вашингтонською конвенцією на території НЗ «Хортиця» зустрічається 1 вид птахів та 1 вид ссавців, що перебуває під загрозою зникнення, а також 24 види птахів, що можуть опинитися під загрозою зникнення. Згідно з Червоною книгою України 5 видів птахів та 2 види ссавців фауни НЗ «Хортиця» є зникаючими в національному масштабі, 42 види є вразливими, 24 види – рідкісними, 3 види – неоціненними, та 1 вид – недостатньо відомий.

Згідно з проведеним аналізом раритетності фауни о. Хортиця з прилеглими до нього малими островами та акваторією р. Дніпро, що входить до складу НЗ «Хортиця», є цінним природним об'єктом міжнародного значення. Надання цій території статусу об'єкта Загальноєвропейської Смарагдової мережі та водно-болотного угіддя міжнародного значення є пріоритетним завданням і для сектора охорони природи НЗ «Хортиця» і для всіх науковців, не байдужих до збереження цього унікального природного об'єкта. Проведене узагальнення інформації про раритетну фауну НЗ «Хортиця», статус видів згідно з перерахованими природоохоронними документами, є необхідним початковим кроком в процесі обґрунтування та заявки для надання НЗ «Хортиця» статусу об'єкта Смарагдової мережі та водно-болотного угіддя міжнародного значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заповідна Хортиця: зб. праць співробітників заповідника / [упоряд. О. П. Мірущенко]. – Запоріжжя : Дике поле. – 2006. – Вип. 1. – С. 262-285.
2. Конституція України [Електронний ресурс]: «Законодавство України» ВР України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Закон України «Про Червону книгу України» [Електронний ресурс]: «Законодавство України» ВР України. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3055-14>
4. The IUCN Red List of Threatened Species [Електронний ресурс] // International Union for Conservation of Nature and Natural Resources. – Режим доступу : <http://www.iucnredlist.org/#>

5. European Red List [Електронний ресурс] // Environment Directorate General of the European Commission. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/>
6. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/104.htm>
7. Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals [Electronic resource]. – Режим доступу : <http://www.cms.int>
8. Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cites.org/eng/app/appendices.php>
9. Червона книга України. Тваринний світ / [за ред. І. А. Акімова]. – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 600 с.
10. Fauna Europea: name search [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://faunaeur.org>
11. Козодавов С. В. Зміна іхтіофауни острова Хортиця на протязі ХХ століття / С. В. Козодавов // Зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф. «Динаміка біологічного та ландшафтного різноманіття заповідних територій», (Кам'янець-Подільський, 25-27 травня 2016 р.). – Кам'янець-Подільський. – 2016. – С. 125-129.
12. Петроченко В. І. Герпетофауна острова Хортиця / В. І. Петроченко // Вестник зоологии. – 1990. – № 6. – С. 78-80.
13. Гудина А. Н. Конспект авифауны Запорожской области / А. Н. Гудина // Природа острова Хортиця: сб. науч. трудов. – Запорожье. – 1993. – Вып. 1. – С.102-146.
14. Петроченко В. І. Біорізноманіття хребетних тварин Національного заповідника «Хортиця» / В. І. Петроченко // Сучасні проблеми біології, екології та хімії : зб. матеріалів між народ. наук. конф., 29 бер. – 01 квіт. 2007 р. – Запоріжжя, 2007. – С. 416-417.

REFERENCES

1. Zapovidna Horticja: zb. prac' spivrobotnikiv zapovidnika / [uporjad. O.P. Mirushhenko]. – Zaporizhzhja: Dike pole. – 2006. – Vip. 1. – S. 262-285.
2. Konstitucija Ukraini [Elektronnij resurs]: «Zakonodavstvo Ukraini» VR Ukraini. – Rezhim dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>
3. Zakon Ukraini «Pro Chervonu knigu Ukraini» [Elektronnij resurs]: «Zakonodavstvo Ukraini» VR Ukraini. – Rezhim dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3055-14>
4. The IUCN Red List of Threatened Species [Elektronnij resurs] // International Union for Conservation of Nature and Natural Resources. – Rezhim dostupu : <http://www.iucnredlist.org/#>
5. European Red List [Elektronnij resurs] // Environment Directorate General of the European Commission. – Rezhim dostupu : <http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/>
6. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/104.htm>
7. Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals [Electronic resource] – Rezhim dostupu : <http://www.cms.int>
8. Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <https://cites.org/eng/app/appendices.php>
9. Chervona kniga Ukraini. Tvarinnij svit / [za red. I.A. Akimova]. – K. : Globalkonsalting, 2009. – 600 s.
10. Fauna Europea: name search [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://faunaeur.org>
11. Kozodavov S.V. Zmina ihtiofauni ostrova Horticja na protjazi HH stolittja / S.V. Kozodavov // Zb. nauk. prac' za materialami mizhnar. nauk.-prakt. konf. [«Dinamika biologichnogo ta landshaftnogo riznomanittja

- zapovidnih teritorij)], (Kam'janec'-Podil's'kij, 25-27 travnja 2016 r.). – Kam'janec'-Podil's'kij. – 2016. – S. 125-129.
12. Petrochenko V.I. Gerpetofauna ostrova Hortica / V.I. Petrochenko // Vestnik zoologii. – 1990. – № 6. – S. 78-80.
 13. Gudina A.N. Konspekt avifauny Zaporozhskoj oblasti / A.N. Gudina // Priroda ostrova Hortica: sb. nauch. trudov. – Zaporozh'e. – 1993. – Vyp.1. – S.102-146.
 14. Petrochenko V.I. Bioriznomanittja hrebetnih tvarin Nacional'nogo zapovidnika «Horticja» / V.I. Petrochenko // Suchasni problemi biologii, ekologii ta himii: zb. materialiv mizh narod. nauk. konf., 29 ber. – 01 kvit. 2007 r. – Zaporizhzhja, 2007. – S. 416-417.

УДК 616-022.854:582.998.1]-047.36(477.64-25) "2012/2016"

ДИНАМІКА ПАЛІНАЦІЇ АМБРОЗІЇ В ЗАПОРІЖЖІ В ПЕРІОД ІЗ 2012 ПО 2016 РІК

Малеєва Г.Ю., Приходько О.Б.

*Запорізький державний медичний університет
69035, Україна, Запоріжжя, вул.Маяковського, 26*

a.maleeva_1985@mail.ru,
alex.33@mail.ru

У статті аналізуються особливості палінації амброзії в м. Запоріжжя в період 2012-2016 років. Увага акцентується на закономірностях зміни концентрації амброзії в атмосферному повітрі міста. Відзначається вплив метеорологічних факторів на зміну концентрації пилку амброзії та доводиться доцільність використання прогнозу метеоумов для більш точного прогнозування аероалергенної ситуації.

Ключові слова: пилко амброзії, моніторинг, палінація, метеорологічні умови.

Малеєва А.Ю., Приходько А.Б. ДИНАМИКА ПАЛИНАЦИИ АМБРОЗИИ В ЗАПОРОЖЬЕ В ПЕРИОД С 2012 ПО 2016 ГОД / Запорожский государственный медицинский университет; 69035, Украина, Запорожье, ул. Маяковского, 26

В статье анализируются особенности палинации амброзии в г. Запорожье в период 2012-2016 годов. Внимание акцентируется на закономерностях изменения концентрации амброзии в атмосферном воздухе города. Отмечается влияние метеорологических факторов на изменение концентрации пыльцы амброзии и доказывается целесообразность использования прогноза метеоусловий для более точного прогнозирования аэроаллергенной ситуации.

Ключевые слова: пыльца амброзии, мониторинг, палинация, метеорологические условия.

Maleeva A.Y., Prikhodko A.B. DYNAMICS OF AMBROSIA PALLINATION IN ZAPORIZHZHYA CITY DURING PERIOD FROM 2012 TO 2016 YEAR / Zaporozhye State Medical University; 69035, Ukraine, Zaporizhzhya, Mayakovsky avenue, 26

Pollen grains play an important role in airborne allergy. Among the most important invasive plants in Ukraine, Ambrosia, or common ragweed involves the highest environmental threat through its impact on pollen allergy and other social and economic injuries. Ambrosia pollen can cause allergic rhinitis, conjunctivitis, asthma and less frequently eczema or tiredness. Because of its importance in public health, counting of ambrosia pollen concentration and finding the relationship between the meteorological elements and the pollen season is an issue of great importance in aerobiology and can be an effective tool in its mitigation and control, but only few papers have been published on this question.

The aim of the present study was to learn Ambrosia pollen concentrations in the air of Zaporozhye and to analyze the effect of weather conditions on Ambrosia pollen content in the air during period of 2012-2016 years. Ragweed pollen grains were collected using continuously running hand-made outdoor volumetric spore trap with a permanent connection to the power supply and based on the proposals by Hirst. Sampling is achieved by the impact of air sucked onto an adhesive scotch tape to catch airborne particles. The tape is mounted on a drum that rotates at one complete revolution per week. The data obtained were properly counted using vertical sweeps pollen counting method and expressed as the number of pollen grains per 1 m³ of air. For the start of the season was used the method of 5th